

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И НАУКЕ

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2011/2012. година

ТЕСТ 1

СРПСКИ ЈЕЗИК

УПУТСТВО ЗА РАД НА ТЕСТУ

Тест који треба да решиш има 20 задатака, а за рад је предвиђено 120 минута. Сваки задатак најпре пажљиво прочитај и размисли о томе шта се у њему тражи. Прво реши оне задатке који су за тебе лакши, а касније решавај оне задатке који су за тебе тежи.

Пажљиво прочитај текст сваког задатка јер је у њему објашњено на који начин треба да одговориш. У задацима се од тебе тражи да заокружиш слово испред тачног одговора, да спојиш делове одговора, да нешто напишеш и др.

Увек користи пуне називе приликом решавања задатака, скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати: прилошка одредба за место, а не п.о.м.).

У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати, то је простор у који се уписује број бодова.

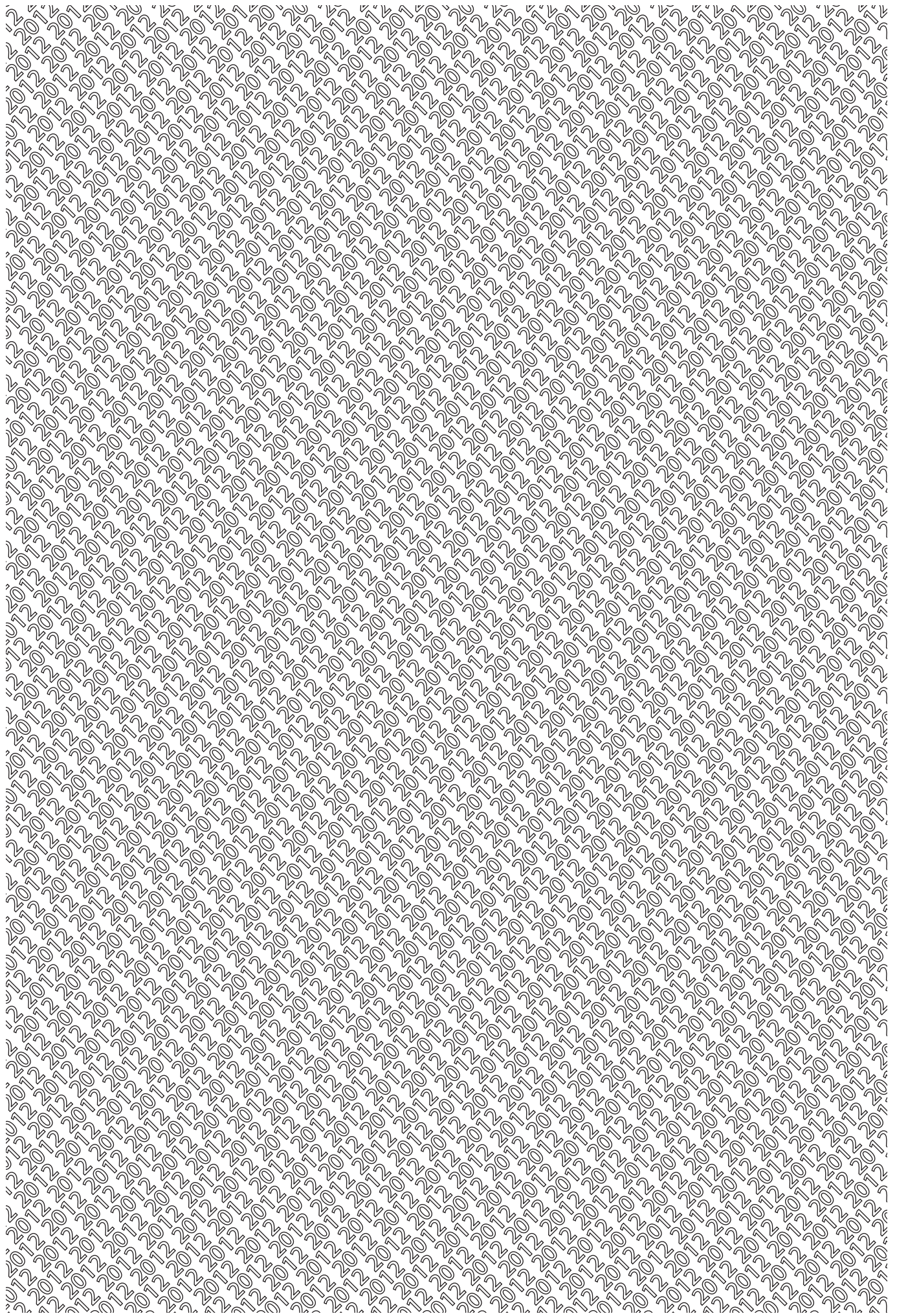
На овој и последњој страни немој ништа уписивати.

Тест мораш да попуниш **хемијском оловком**. Током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу. Задатке решавај прво графитном оловком јер тако имаш могућност да, уколико уочиш грешку, ту грешку исправиш.

Пре него што предаш тест, провери своје одговоре још једном, а потом све одговоре напиши хемијском оловком. Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат, као ни одговор који је прецртаван и исправљан хемијском оловком.

Ако завршиш раније, предај тест дежурном наставнику и тихо изађи да не сметаш другима.

Желимо ти много успеха на испиту!

1. Прочитај текст и одреди његову сврху.

Мирослављево јеванђеље биће у току јесени изложено у соби на првом спрату Народног музеја у Београду. Према правилима о излагању, дело ће бити доступно грађанима десет дана. Снимање неће бити дозвољено.

Наведени текст:

- а) обавештава;
- б) описује;
- в) коментарише;
- г) дефинише.

Заокружи слово испред тачног одговора.

2. Прочитај текст и одреди који је податак **важан** за есеј као књижевну врсту.

Есеј је краћа прозна врста у којој се обрађује разноврсна тематика, било из живота или из науке, на начин који укључује размишљање и закључивање. Назив „есеј” долази од француске речи *essai*. У есеју до изражаја долази лични став писца, његов избор проблема о којима пише и његов властити начин излагања и закључивања, али морају бити присутне и вредности које приписујемо науци и филозофији: одређена доследност у закључивању, увиђање важности неких тема и склоност према мисаоној разради проблематике.

Есеј је често посвећен управо књижевности, па се у њему на уметнички вредан начин обрађују теме којима се бави наука о књижевности. Зачетник есејистичке прозе, француски писац Монтењ, у делу *Есеји* обрађује најразличитије теме на начин својствен есејистичком приступу. У нашој књижевности есеје су, између осталих, писали Богдан Поповић и Исидора Секулић.

Заокружи слово испред податка који је важан за есеј као књижевну врсту.

- а) Назив „есеј” долази од француске речи *essai*.
- б) У есеју до изражаја долази лични став писца.
- в) Зачетник есејистичке прозе је француски писац Монтењ.
- г) Есеје су писали Богдан Поповић и Исидора Секулић.

3. Прочитај текст о књижевном делу *Еп о Гилгамешу* и подвучи у њему реченицу у којој је изнет коментар.

Еп о Гилгамешу припада сумерско-вавилонској цивилизацији. Дело је написано клинастим писмом на глиненим плочицама. Текст је дешифровао и превео Џорџ Смит (1840–1876).

Радећи у Британском музеју, Смит је нашао сандуке у којима су биле стотине глинених плоча из библиотеке Асурбанипала. На њима је била записана прича о јунаку Гилгамешу, краљу који је владао у граду Уруку, и његовом нераздвојном пријатељу Енкидуу, кога су богови направили од блата. Пошто је прочитао причу, Смит је установио да поједини делови епа недостају. Отпутовао је у Месопотамију, данашњи Ирак, и сакупио више од 3.000 плочица скривених у рушевинама древног града Ниниве. Срећа је била наклоњена упорном истраживачу. Међу сакупљеним плочицама налазиле су се и оне које су допуниле причу о Гилгамешу.

4. Прочитај одломак из беседе коју је Андрић одржао приликом примања Нобелове награде. Размисли о Андрићевим ставовима о причи и причању.

Није уопште толико важно да ли један приповедач описује садашњост или прошлост, или се смело залеће у будућност; оно што је притом главно, то је дух којим је надахнута његова прича, она основна порука коју људима казује његово дело. А о томе, наравно, не може бити прописа ни правила. Свак прича своју причу по својој унутарњој потреби, по мери својих наслеђених или стечених склоности и схватања, и снази својих изражајних могућности; свако сноси моралну одговорност за оно што прича, и сваког треба пустити да слободно прича. Али допуштено је, мислим, на крају пожелети да прича коју данашњи приповедач прича људима свог времена, без обзира на њен облик и њену тему, не буде затрована мржњом ни заглашена грмљавином убилачког оружја, него што је могућно више покретана љубављу и вођена ширином и ведрином слободног људског духа. Јер, приповедач и његово дело не служе ничему ако на један или на други начин не служе човеку и човечности. То је оно што је битно. И то је оно што сам сматрао за добро да истакнем у овом свом кратком пригодном разматрању које ћу, ако ми допустите, завршити као што сам и почео: са изразом дубоке и искрене захвалности.

Заокружи број испред оног текста који је **најпотпунији сажетак** Андрићевих ставова о причи и причању.

1. Добра прича зависи од изражајних могућности писца и од његових наслеђених или стечених склоности и схватања. Писац бира теме из прошлости, садашњости, па и будућности. За то што је написао писац сноси моралну одговорност.
2. У свакој причи, било да прича о прошлим, садашњим или будућим догађајима, важне су поруке које приповедач казује људима. Свако има право на своју причу, али је и одговоран за оно што прича. Само оне приче које покреће љубав и ширина људског духа служе човеку и човечности.
3. Приче могу говорити о прошлости, садашњости и будућности. Облици и теме прича могу бити различити. Не постоје прописи и правила за добру причу. Сви имају право да слободно причају и тако могу да служе човечанству.

5. Прочитај одломак из књиге *Култура Лепенског Вира* Драгослава Срејовића. Одреди која је била улога монументалних камених фигура у животу праисторијских становника Лепенског Вира.

У Лепенском Виру откривена су култна места и бројни сакрални (религијски) предмети. Монументалне камене скулптуре, које су откривене у многим кућним светишћима, свакако су илустрација једног сложеног мита. Постављане из генерације у генерацију уз кућна огњишта, ове скулптуре од циновских облутака – на којима су најчешће моделоване риболике људске главе, рибе, јелени или загонетни облици – биле су за све чланове заједнице највеће светиње, које су им откривале велике истине о свету и одређивале понашање у свакодневном животу. Преко облутака, који „настају” и „живе” у великој реци крај насеља, сви чланови заједнице повезују се, за живота и после смрти, са оним што је за њих основно и вечно – водом и каменом. Постављањем облутака уз огњиште овим елементима приближена је и ватра, а преко ње – топлота и светлост сунца. Главни мотиви који се приказују на облацима свакако су и основни садржаји постојећег мита. Вероватно се мислило да се из облутка, као из великог праисконског јајета, рађа све што живи, на првом месту риболика бића (прародитељи људског рода) и животиње које се најчешће лове (риба, јелен).

Праисторијски становници Лепенског Вира правили су монументалне камене фигуре од облутака да би:

- а) њима обезбедили, украсили и обогатили кућна огњишта;
- б) на њима клесали риболике људске главе, рибе и јелене;
- в) остварили јединство са елементима своје животне средине;
- г) унели у кућу ватру, као и топлоту и светлост сунца.

Заокружи слово испред тачног одговора.

6. Подвучи речи које се исто пишу великим штампаним ћириличким и латиничким словима.

МАРКО МАЈКА МЕТАК МОТОР МОСТ МОМАК МЕНТА

7. Прочитај следећу реченицу:

У разговору двоје ученика чула се и ова реченица: „На часу ликовног био си баш труба!”

Којом речју треба заменити подвучену реч а да смисао реченице остане исти? Заокружи слово испред те речи.

- а) улизица
- б) вешт
- в) бучан
- г) незналица

8. Заокружи слово испред реченице у којој су све речи исправно написане.

- а) Није ли време за поподневни одмор?
- б) Коликоли градова нисам видео?
- в) Неби ли било боље да кренеш?
- г) Дали си то урадио неразмишљајући?

9. У следеће реченице упиши запете тамо где је потребно:

- 1. Уколико јунак бајке треба да реши три задатка трећи је увек најтежи.
- 2. Фантастика у бајкама није случајна као што у бајци ништа није случајно.
- 3. Догађаји у предању не могу се предвидети разумети на њих се не може утицати.
- 4. Јунаци бајке обично немају лична имена а ако се деси да јунак има име оно је симболично.

10. Подвучи у реченицама све речи које се пишу великим словом.

- 1. У неким српским крајевима, због веровања у моћ биља, на бадњи дан ставља се иситњена гранчица врбе у храну за живину, а на ђурђевдан кућа и црква ките се ђурђевданском врбом.
- 2. Остаци викиншких кућа на острву њуфаундленд, као и норвешки новчић из друге половине XI века, сведоче о томе да су викинзи пре колумба боравили на америчком тлу.

11. Напиши колико има **предикатских реченица** у следећим комуникативним реченицама:

- 1. Време пролази, вук још гледа, али већ почиње да се приближава. _____
- 2. Пред његовом кућом увек је било света који га је чекао. _____
- 3. Он је стасит и румен човек, потпуно седе браде и бркова. _____
- 4. Многи су зарађивали вукући песак, дрво или храну за раднике. _____
- 5. Њих двојица су се добро разумели иако нису реч проговорили. _____

12. Прочитај следећу реченицу:

На најбољем месту господар Софра имао је трговину.

Повежи издвојене реченичне чланове с њиховим називима. Назив једног реченичног члана је вишак.

1. на најбољем месту	а) субјекат
2. господар Софра	б) апозиција
3. имао је	в) објекат
4. трговину	г) предикат
	д) прилошка одредба за место

13. Ако је наведена тврдња у вези са развојем српског књижевног језика **тачна**, заокружи Т, а ако **није**, заокружи Н.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Мирослављево јеванђеље написано је на српскословенском језику и настало је у XII веку.	Т	Н
Славеносрпски маџазин Захарије Орфелина био је прво дело објављено на рускословенском језику.	Т	Н
У другој половини XVIII века Доситеј Обрадовић говори о потреби да учени људи пишу на народном језику.	Т	Н
Вук Караџић је 1814. године објавио <i>Писменицу сербскога језика по његовом једноставном начину</i> .	Т	Н

14. Прочитај одломак из Андрићеве приповетке *Књиџа* и одреди значење речи која је у њему подвучена.

Недеље и месеци пролазили су, а догађај са књигом, обичан и незнатан сам по себи, добивао је, стално и све брже и брже, нестварни и аветињски изглед мучне тајне и непоправљиве грешке коју ваља крити.

Све је то било лудо, излишно и у основи безразложно, а ипак стварно и болно, стварније од дневних игара и разговора. Почео је да избегава другове и њихове забаве. А на најбезбрижније међу њима гледао је са незлобивом али болном завишћу.

Подвучена реч **излишно** значи:

- а) неразумно;
- б) сувишно;
- в) нестварно;
- г) безбрижно.

Заокружи слово испред тачног одговора.

15. Препиши из реченице две **упитно-односне заменице** и одреди њихов основни облик, падеж и број.

У разговору са аутором књиге сазнали смо како се живело у насељу и војном логору Сингидунум, у чему су се чувале намирнице, какав су накит становници носили и још много тога.

Упитно-односна заменица	Основни облик	Падеж	Број

16. Напиши ком књижевном роду припада дело из којег је узет наведени одломак (лирици, епици или драми).

ЈУЦА: Ја знам да је дужност жене свога мужа почитовати, но мислим да и жена има право кад зактева да је муж љуби.

ЈАЊА: Е, то је лепо реч, то је лепо слово! Оди да ти полубим.

ЈУЦА: Није само доста устма љубити, него треба муж да пази шта му жена зактева, пак да јој чини по вољи.

ЈАЊА: Ама треба и жена да слуша свога господара.

Књижевни род: _____

17. У свакој од строфа из песама Јована Дучића обележена је по једна стилска фигура.

Повежи ту стилску фигуру са њеним називом.

1. Гледам твоје крупне очи заљубљене,
Где сја ватра – ко зна – грешна или света.
Свеједно љубиш ли другог или мене;
Ти љубиш невино као цвет што цвета.
а) епитет
2. Бесконачне твоје очи, млада жено,
Две дуге вечери у пустињи мора;
Две суморне бајке што узнемирено
Имају шум слутње у гранама бора.
 б) ономотопеја
3. Негде у даљини чује се где хукти
Воденички точак промуклијем гласом;
Ал' над долинама док још небо букти,
Цвет водени већ је засп'о над таласом.
 в) поређење

- 18.** Прочитај одломак из комедије *Ожалошћена породица* Бранислава Нушића и одреди особину која је **заједничка** за све ликове.

Оишића уиученост и поишиишеност... Прока, очајна лица, нервозно шетња са забаченим рукама на леђима; Гина везала љаву преко чела и хукће; Симка наслонила љаву на обе руке; Вида окренула свима леђа и сама са собом разговара; Мића се увалио у фошељу, рукама зајрлио колена и љуко љеда у шаван; Трифун узјахао столицу и наслонио чело на наслон столице; Танасије, очајна лица, пише и брише нешто на парчету хартије.

Прока (после извесне паузе): Мој брате, мој брате, ко се овоме надао?

Симка: Овако изиграти фамилију!

Танасије: Изиграти? Није изиграти, него подвалити. Ово је просто подвала са покојникове стране.

Вида: Још кад смо стајали пред вратима судије, мени заигра лево око, а мени лево око никад не игра на добро. А кад судија поче да ломи печате на тестаменту, а мене као да нешто штрецну: ју, рекох у себи, ово није на добро.

Гина: Јадно ти добро.

Мића: Сад сви тако, а тамо код судије, сви сте ћутали.

Трифун: Па не знам шта смо могли.

У овом одломку сви ликови су:

- а) нестрпљиви;
- б) разочарани;
- в) нервозни;
- г) неодлучни.

Заокружи слово испред тачног одговора.

- 19.** У наведеним реченицама говори се о роману *Старац и море* Ернеста Хемингвеја. Ако се у реченицама дело препричава, подвуци **препричавање**, ако се дело анализира, подвуци **анализа**.

1. Старац, чамац и риба данима плове океаном, но ни старац, ни риба се не предају. У дуготрајној борби са сабљарком Сантјаго задобија тешке ране.

препричавање

анализа

2. Старац и море је прича о победама и поразима са којима се човек сусреће у животу. Судбина старца указује на то да човек, чак и кад је поражен, не сме да клоне духом.

препричавање

анализа

3. Старац је одмах реаговао и, мада је није могао видети, осетио је да је то једна велика риба. Кад је искочила из воде, Сантјаго је остао без даха. Била је то огромна сабљарка.

препричавање

анализа

4. Роман није богат догађајима, али читалац са узбуђењем прати старчеву борбу с природом, која представља изазов како за његово рибарско умеће, тако и за његове поодмакле године.

препричавање

анализа

20. Прочитај одломак из романа *Жуџа минуџа* Дарка Мацана. На основу тога како се Жути, главни јунак романа, осећа и о чему размишља док пише чланак о рок групи, закључи како ће се завршити писање тог чланка.

Жути се загледа у екран и с три ударца по тастатури обриса све што је написао и поче из почетка: „Вечерас је одржан концерт *Глувих ласџа*, младог бенда који...”

Жути се згади сам себи. Па је ли ово текст за рок новине?! То није текст ни за школске новине, ни за градску рубрику најгорег дневника. Као прво, тотално је бескрван, а као друго, није ни добар: како може написати *вечерас* кад ће већ ујутру цео догађај бити *синоћ*, а док новине изађу, и *вечерас* и *синоћ* биће у дубокој прошлости...

Жути обриса све што је написао.

Колико је само рок критика и приказа у животу прочитао? Како је само могуће да апсолутно ништа није научио?

Отпи још гутљај кока-коле. Угрејала се и није баш ваљала.

„Наступ *Глувих ласџа* био је попут топле кока-коле: сви су састојци били на месту, само је недостајала права температура...”

Жути се сам себи наглас насмеја. Свиђало му се поређење, али, нажалост, није било на месту. *Глуве ласџе* су, без обзира на оно што је Жути мислио о Гоги, свом школском другу који често није био фер према њему, знале да дигну атмосферу баш како треба.

Љутит, почео је нов текст: „Наступ *Глувих ласџа* био је најнижа тачка...”

Било је забавно овако истрести жуч, било је забавно истиснути фрустрације на папир (или монитор) с лакоћом којом се цеди зрео митисер. Но, онда је обрисао све што је написао. Нека је и беда и јад, али када се све сабере, то што је написао о *Ласџама* није била истина. А шта је рокенрол ако не истина?

Жути је осетио да је на правом трагу...

„Рок је истина”, написа Жути. Задовољан, климнуо је главом.

Писање чланка о рок групи *Глуве ласџе* завршиће се тако што ће Жути:

- а) похвалити групу иако мисли да она то не заслужује;
- б) описати оно што музику и наступ групе чини вредним;
- в) искритиковати наступ групе како би се осветио Гоги;
- г) одустати од чланка о групи јер се не осећа способним за то.

Заокружи слово испред тачног одговора.

Резултат на тесту из српског језика

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!
Ову страну попуњава Комисија!

Укупан број бодова

		,	
--	--	---	--

Број бодова за сваки задатак

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Комисија:

- _____
- _____
- _____
- _____

Упиши ✕ на одговарајуће место.

Идентификациони број (Шифра ученика)	
Школа	
Место	
Презиме и име ученика	